

Realizace evropských cyklistických projektů

CENTRAL MEETBIKE A MOBILE2020 A JEJICH PŘÍNOS PRO MĚSTA

Ing. Jaroslav MARTINEK

Rádi bychom informovali o spojení sil dvou evropských projektů Central MeetBike a Mobile2020, které se zaměřují na podporu a rozvoj cyklodopravy v ČR. Oba projekty mají sehrát klíčovou roli při realizaci Národní cyklistické akademie, která bude součástí naplňování aktualizované Cyklostrategie 2012, konkrétně Priority 3 – Metodické podpore rozvoje cyklistické dopravy ve městech a cíli 3.1. Zvyšování povědomí o nástrojích ovlivňujících podporu cyklistické dopravy.

Cílem je předat poznatky a zkušenosti těm, kteří rozhodují o cyklistických strategiích a plánují a navrhují cyklistickou infrastrukturu. Jen dobře informovaní odborníci a politici mohou změnit postoj a situaci v oblasti podpory cyklistické dopravy, bez nich není možné dále přenášet podrobné myšlenky směrem k široké uživatelské veřejnosti. Vzhledem k tomu, že naše města všeobecně přijímají cyklistickou dopravu jen opatrně, nelze očekávat, že by splnění tohoto cíle bylo snadné a všichni členové místních samospráv by začali automaticky řešit otázky cyklistické dopravy.

O to větší úsilí musíme dát do výukových programů, školení, exkurzí a dalších doprovodných akcí, které budou realizovány v letech 2012–2014 prostřednictvím kooperace dvou mezinárodních projektů Central MeetBike a Mobile2020, za účasti Technických Universit v Drážďanech (TUD) a v Hamburku (TUHH), města Zwolle, Institutu pro sociálně-ekologický výzkum (ISOE) se sídlem ve Frankfurtu n. M., nizozemské cyklistické konzultační společnosti „International Bicycle Consultancy (IBC)“. Budou využity rovněž poznatky z Německé cyklistické akademie, pro-

Foto: Květoslav SYROVÝ

jektu Německého institutu pro urbanistiku (Difu) pro německou vládu.

V České republice je za realizaci projektu Central MeetBike zodpovědné Centrum dopravního výzkumu, v.v.i. (CDV), za projekt Mobile2020 je zodpovědné Regionální environmentální centrum, Česká republika, o.p.s. (REC ČR).

Oba projekty přitom budou vycházet z poznatků právě dokončené metodiky „Principy a metody rozvoje cyklistické dopravy a infrastruktury, aneb CYKLISTICKÉ DESATERO pro města“ ISBN: 978-80-86502-26-7, která sumarizuje výsledky výzkumného projektu

Ministerstva dopravy ČR – CG723-071-120 (Stanovení principů a metod rozvoje cyklistické dopravy a infrastruktury). Široká škála témat z oblasti podpory cyklistické dopravy je rozdělena do deseti bloků.

Anotace k jednotlivým tématům „Cyklistického desatera pro města“:

- 1. Politika a strategie** – říká se, že peníze jsou až na prvním místě. Není to pravda. Na prvním místě jsou politická rozhodnutí. Ta by měla vycházet z místní cyklostrategie, stanovující jasné cíle a opatření.

Projekt Central MeetBike (3CE343P2) je realizován prostřednictvím programu Central Europe, který je spolufinancován ERDF. Projekt Central MeetBike je společným dílem polsko-česko-slovensko-německého partnerství. Zkušenosti z německých měst mají být aplikovány v partnerských státech a jejich vybraných pilotních městech. Za Českou republiku se projektu účastní Centrum dopravního výzkumu, v.v.i., a města Pardubice a Uherské Hradiště, za Slovensko Výzkumný ústav dopravní v Žilíně a města Žilina a Prešov, za Polsko nezisková organizace PSWE a města na severu země Tczew a Gdaňsk a za Německo Technická universita v Drážďanech a města Lipsko a Drážďany.

Program Central Europe – jedná se o program Evropské unie, který posiluje spolupráci mezi státy střední Evropy za účelem podpory inovací, zlepšení dostupnosti, životního prostředí, zvýšení konkurenceschopnosti a atraktivitu středoevropských měst a regionů. Central Europe investuje 231 mil. euro a zajišťuje tak financování projektů nadnárodní spolupráce, kterých se účastní veřejné i soukromé organizace z Rakouska, České republiky, Německa, Maďarska, Itálie, Polska, Slovenska a Slovinska. Program je financován z Evropských regionálních rozvojových fondů a probíhá v letech 2007 až 2013. www.central2013.eu

- 2. Vedení a zodpovědnost** – je vhodné nejprve jmenovat jednoho člena místní samosprávy, který bude zodpovědný za zdůrazňování potřeb cyklistů a naplňování schválené místní cyklostrategie (takový cyklopolitik). Dále je potřeba jmenovat cyklokoordinátora a definovat jeho konkrétní povinnosti v místní cyklostrategii.
- 3. Legislativa** – právní situace se řeší na národní úrovni. Nicméně pokud jsou mezery v zákoně ve vztahu k plánování cyklistické infrastruktury, tak problémy se dotknou samotných měst. Mělo by být proto v jejich zájmu, aby „tlumočila“ do zákona plně integrované zájmy cyklistů a využila příležitosti k interpretaci zákonů ve prospěch cyklistické dopravy.
- 4. Cyklistická infrastruktura** – při navrhování nových opatření pro cyklisty je především nutné pochopit podstatu a principy cyklo dopravy a souvislost s požadavky na plošnost a komplexnost obslužnosti dopravního území. Proto je potřeba se poněkud oprotit od často rozšířené potřeby vymýšlet vedení cyklistů územím na základě mechanické aplikace kritérií uvedených v normách a technických podmínkách. Je nutné více se soustředit na to, jaké řešení je pro cyklo dopravu přirozené, logické a skutečně relevantní ve vztahu k území, protože jinak nebude v reálném prostředí fungovat.
- 5. Public Relations** – vedle cyklistické infrastruktury je komunikace s veřejností jedním z nejdůležitějších nástrojů podpory efektivní a udržitelné integrované cyklistické dopravy. Existuje velké množství cílových skupin, které vyžadují různé typy informací. Hlavním úkolem je dostat správné informace ke správným lidem.
- 6. Bezpečnost cyklistické dopravy** – být v bezpečí a cítit se při jízdě na kole bezpečně je základní kritérium při rozhodování, zda vůbec budeme na kole jezdit. Proto je důležité, aby obce považovaly dopravní bezpečnost např. ve svých strategických dokumentech za naprostou prioritu. Pocit bezpečí v dopravním provozu a bezpečné parkování jízdního kola jsou důležité pro to, aby cestující na kole jezdili. Jejich ab-

sence je hlavní příčinou rozvoje cyklo dopravy v ČR.

- 7. Výzkum a vzdělávání** – umožnit a podporovat přenos know-how, zvyšovat odborné znalosti administrativních pracovníků. Obce by také měly informovat o svém pokroku a úspěších (dokončené projekty, spolupráce na projektech atd.).
- 8. Management** – zavedení systému řízení kvality v obcích je základní podmínkou zajištění kvalitní a úspěšné propagace a podpory cyklistické dopravy. Kromě toho zavedení systému řízení kvality vyžaduje i většina finančních subjektů.
- 9. Financování cyklistické infrastruktury** – vzhledem k tomu, že rozpočty jsou všeobecně nízké a ochota zvyšovat rozpočet cyklistické dopravy je velmi malá (kvůli poměrně vlažnému postoji k cyklistické dopravě), je velmi důležité, aby obce investovaly veškeré dostupné finance co nejefektivněji a využívaly pro oživení cyklistické dopravy i alternativní finanční zdroje. Místní cyklostrategie musí tvořit strategický rámec pro investiční rozhodnutí.
- 10. Cykloturistika & Česko jede** – cykloturistika může hrát významnou roli pro ekonomickou situaci obcí i zdraví obyvatel. Navíc může zmírnit překážky, které stojí mezi lidmi a cyklistickou dopravou a přispět tak k tomu, aby se jízdní kolo stalo každodenním dopravním prostředkem.

koordinátora), který bude mít na starosti implementaci navržených cyklistických opatření. Očekáváme, že jejich realizace se dostaví již sama.

Ta města, která nemohou splnit dvě výše uvedené podmínky, se mohou stát alespoň přidruženými členy UH charty. K přidruženému členství jen stačí přihlásit se do společné sítě měst projektů Central MeetBike a Mobile2020, tak aby mohla sama získat benefity z obou projektů (školení, materiály, akce, propagace na webu, atd.).

- 2. Spolupodílet se na vytvoření společné národní pracovní skupiny (NPS) Cyklostrategie 2012.** Mimo školicích aktivit účastníků NPS, zahrnujících prezentace, školení, psaný materiál a jiné formy audiovizuálních pomůcek, chceme zajistit perspektivní a dlouhodobé fungování NPS. Tato skupina bude zajišťovat dlouhodobou propagaci a rozvoj cyklo dopravy formou spolupráce, výměny zkušeností, analytické činnosti. Bude se také snažit ulehčit a usnadnit činnosti skýtající pozitivní výstupy pro českou cyklo dopravu. Bude se tedy jednat především o komunikační platformu mezi městy a ostatními účastníky z oblasti vládní, nevládní i soukromé. Naším zájmem je vytvořit stabilní, pevné a dlouhotrvající vazby tak, aby byla umožněna perspektivní spolupráce do budoucna, ne pouze po dobu tří let aktivit projektu Central MeetBike a Mobile2020. V rámci budování NPS navážeme i užší vazbu s podobnými, již existujícími subjekty aktivními v zahraničí.

Přehled společných cílů a opatření obou projektů:

- 1. Rozšiřovat a posilovat síť měst Uherskohradištské charty (UH charta), která se hlásí k aktivní podpoře cyklistické dopravy a budou vzájemně motivována ke konkrétním krokům a opatřením v praxi, k vytvoření pozice cyklistického koordinátora, výměně zkušeností s ostatními městy či účasti na odborných seminářích.**

K podpisu UH charty je zapotřebí jen dvou bodů – politická vůle k podpoře cyklistické dopravy (odsouhlasení Radou města dané vize) a ustanovení výkonné složky (cyklo-

Foto: Kolín

REGIONÁLNÍ ENVIRONMENTÁLNÍ CENTRUM
Česká republika

Založena v roce 1996, REC ČR funguje jako česká kancelář mezinárodní organizace Regionální Environmentální Centrum pro střední a východní Evropu (REC, www.rec.org). REC ČR sídlí v Praze a naší snahou je naplnit poslání REC tím, že pomáháme řešit otázky ochrany životního prostředí zejména ve střední a východní Evropě. REC ČR podporuje spolupráci mezi vládami, nevládními organizacemi, firmami a dalšími subjekty aktivně se podílejícími na ochraně životního prostředí a usnadňuje volnou výměnu informací a účast veřejnosti na rozhodování o ochraně životního prostředí. Společně s našimi partnery v České republice (např. ministerstva, regionální a místní orgány, nevládní organizace, vysoké školy a subjekty soukromé sféry) REC ČR realizuje projekty v oblasti vodního hospodářství, klimatických změn, udržitelného rozvoje, ekologických forem dopravy a osvětové činnosti. Pro více informací prosím navštivte naše webové stránky na <http://www.czechrepublic.rec.org>

Projekt Mobile2020 odstartoval v květnu 2011 a poběží do dubna 2014. Mobile2020 je součástí programu Evropské unie Inteligentní Energie – Evropa pro trvale udržitelnou budoucnost, spadající pod Výkonný orgán pro konkurenceschopnost a inovaci (EACI). Je implementován v jedenácti zemích střední a východní Evropy. V České republice je za realizaci projektu zodpovědné Regionální environmentální centrum, Česká republika, o.p.s. (REC ČR), jehož prioritou je vytvoření prostředí vhodného pro ukotvení, propagaci a pozitivní rozvoj cyklo dopravy, jako rovnocenné formy dopravy v malých a středně velkých městech. **Kontakt: Tomáš Řeháček, REC ČR, manažer projektu Mobile2020, trhacek@rec.org, +36 26 504 000 linka 308 nebo +36 209 387 096 www.czechrepublic.rec.org a www.mobile2020.eu**

Foto: Jitka VRTALOVÁ, NaKole.cz

UH charta

■ Města mají možnost zapojit se do sítě signatářů tzv. Uherskohradištské charty, která byla vyhlášena a poprvé podepsána dne 31. 5. 2011 u příležitosti národní Cyklokonference. Jejím iniciátorem byl národní cyklokoordinátor Jaroslav Martinek a starosta města Uherského Hradiště Květoslav Tichavský. Jedním z důvodů je upozornit na skutečnost, že s českými městy není něco v pořádku ve vztahu k propagaci cyklistické dopravy a plánování výstavby cyklistické infrastruktury.

Cílem charty je vznik sítě cyklistických měst v ČR, která se hlásí k aktivní podpoře cyklistické dopravy, a motivovat je ke konkrétním krokům, ať již vytvořením pozice místního cyklistického koordinátora, přihlášením se ke kontinuální aktivní podpoře cyklistické dopravy, či účasti na odborných seminářích zainteresovaných měst. Signatářská města společně usilují o:

- a) Zvýšení podílu cyklistické dopravy na dělbě přepravní práce
- b) Odstraňování míst a úseků s vysokým rizikem dopravních nehod cyklistů
- c) Odstraňování bariér cyklistické dopravy
- d) Zkvalitnění podmínek pro parkování jízdních kol
- e) Realizaci a podporu projektů, které povedou k širšímu využití jízdního kola při dojíždění do školy a do práce
- f) Zefektivnění propagace cyklistiky jak vůči domácím obyvatelům, tak návštěvníkům
- g) Rozvoj cestovního ruchu prostřednictvím aktivit a opatření, která vedou ke zdokonalení a rozšíření cykloturistiky

3. Realizovat vzdělávací programy, školení a další doprovodné akce s tematikou cyklistické dopravy, které budou zahrnovat širokou škálu témat z oblasti podpory cyklistické dopravy (viz. výše uvedené Cyklistické desatero pro města)1. Mimo jiné vzdělávací programy budou zahrnovat:

Nejambicióznějším městům ČR bude nabídnuta možnost účasti na mezinárodních exkurzích v Německu a Nizozemí.

Vytvoření a distribuování sady výukových materiálů, které budou sloužit pro komunikaci s politiky, úředníky, odbornou a širokou veřejností. Cílem je nejen přenos know-how, ale i změna přístupu a smýšlení lidí vůči cyklistické dopravě ve městě.

K dispozici bude společný kalendář plánovaných seminářů, exkurzí, konferencí apod., který bude zveřejněn na stránkách www.cyklokonference.cz.

4. Využít mediálních nástrojů k podpoře cyklistické dopravy.

Realizace propagačních, motivačních a marketingových akcí, které budou podpořeny multimediálně (formou krátkých dokumentárních filmů).

Zveřejňování kompletních informací o cyklistické dopravě a akcích na čtyřech portálech: www.cyklostrategie.cz, www.cyklokonference.cz, www.ceskojede.cz a později i v české sekci www.mobile2020.eu.

5. Poskytnout městům metodickou a konzultační činnost (poradenský servis) v oblasti cyklistické dopravy, včetně místních šetření a účasti na strategických jednáních souvisejících s rozvojem cyklistické dopravy, speciálně zaměřené na města, která se přihlásila k Uherskohradištské chartě.
6. Propagovat již osvědčené praxe a oddělení a rozlišení úspěšných příkladů z oblasti cyklo dopravy od těch méně úspěšných.

Zorganizování několika veřejných akcí a soutěží, které mají přitáhnout pozornost lidí ve městech.

7. Prezentace tipů na cyklovýlety na www.ceskojede.cz

Zapojení měst do sítě cyklistických měst:

K dnešnímu datu evidujeme 22 signatářských měst, která podepsala UH chartu (České Budějovice, Děčín, Hradec Králové, Jihlava, Kadaň, Kunovice, Liberec, Litovel, Napajedla, Olomouc, Opava, Ostrava, Otrokovice, Pardubice, Praha 19 - Kbely, Přerov, Rousínov, Tábor, Uherské Hradiště, Uničov, Valašské Klobouky a Zlín).

Dále evidujeme, že přislíbilo účast na projektu Mobile2020 celkem osm měst ČR, z toho ale již čtyři jsou součástí UH charty - Liberec, Olomouc, Jihlava a Děčín. Novými městy jsou Chrudim, Hodonín, Karlovy Vary a Chomutov.

Vzhledem k tomu, že oba projekty nejsou v pozici přetahování se o „hlasy“ měst, tak se navrhuje, aby se všechna aktivní města přihlásila do sítě měst UH charty a to ať aktivním způsobem (přijetí minimálně dvou závazků – viz. výše) a nebo pasivním způsobem a stát se jen přidruženým členem UH charty, aby mohla získat benefity z obou projektů (školení, materiály, akce, propagace na webu, atd.). V tomto případě se město ani nemusí nikam přihlašovat. Stačí, když jen kladně odpoví na nabídku z projektu Central MeetBike a nebo z projektu Mobile2020 a přidruženým členem se stává automaticky.

Apelujeme proto na města, která chtějí svým obyvatelům zlepšit život ve městě samotném, aby se připojila k síti cyklistických měst, zejména k signatářům UH charty. Současně chceme touto formou oslovit ty zájemce, kteří mají zájem na účasti v národní pracovní skupině, aby nás neváhali kontaktovat. Jedná se především o experty z oboru dopravního a územního plánování, dále zástupce obecních správ měst, zastupitelstev a místních rozhodovacích orgánů, zástupců vládních, nevládních, neziskových a odborných organizací z oboru doprava, životní prostředí a regionální rozvoj a jiných zainteresovaných subjektů, včetně soukromého sektoru.

Věříme, že spolupráce obou projektů přinese Aktualizované Cyklostrategii 2012 mnoho úspěchů a výrazně pomůže dalšímu rozvoji cyklo dopravy, aby bylo dosaženo jejího ukotvení v konceptech městské dopravy.

Kontakt: Ing. Jaroslav Martinek

koordinátor rozvoje cyklistické dopravy ČR
Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.
jaroslav.martinek@cdv.cz
mobil: 00420 602 503 617